

Muntlighet, mestring og myndiggjøring

Kritiske tilnærminger i opplæringa for nyankomne ungdommer – med særlig vekt på muntlighetens plass og potensial

Sammenhengen mellom språk og makt er særlig tydelig i møte med nyankomne elever i skolen. Dette manifesterer seg på ulike måter og nivå; blant annet i hvordan disse elevene konstrueres språklig og diskursivt i policy og praksis, i hvilke språk, språkferdigheter og språkpraksiser som anerkjennes som gyldige, riktige og gode, og i konkrete språkdidaktiske praksiser. Det er et grunnleggende mål at opplæringa skal motvirke sosial ulikhet og virke myndiggjørende, inkluderende og utjevne. Dermed er det viktig å identifisere, forstå og motvirke strukturer og praksiser som kan virke marginaliserende, devaluerende, og *umyndiggjørende*. Kritiske tilnærminger med forankring i sociolingvistik (f.eks. Blommart, 2011; Darvin & Norton, 2015; Norton, 2013) og flerspråklighetspedagogikk (i brei forstand) (f.eks. Canagarajah, 2013; García & Wei, 2019; Ortega, 2019) er særlig egna til dette, og i dette innlegget drøfter jeg hvordan disse tilnærmingene bør ligge til grunn for andrespråks-/flerspråklighetsdidaktisk policy, forskning og praksis.

Mer konkret gjør jeg nedslag i to etnografiske studier om og med nyankomne ungdommer som har lite formell skolebakgrunn og utvikler norskferdigheter og skriftkyndighet samtidig. Dette er ei elevgruppe som er særlig sårbar for mangelorientering, lav mestringsopplevelse og marginalisering (Kjelaas & van Ommeren, 2021, 2022). De har dessuten begrensa forutsetninger for å delta i aldersadekvat opplæring *skriftlig*. Jeg retter derfor en særlig oppmerksomhet mot hvordan arbeidet med *muntlig kommunikasjon* og en sensitivitet overfor elevenes *oracy*-erfaringer bidro til mestring og myndiggjøring (Gibbons, 2015).

Litteratur:

Blommart, J. (2011). *The Sociolinguistics of Globalization*. Cambridge University Press.

Canagarajah, S. (2013). Introduction. I *Literacy as Translingual Practice. Between Communities and Classrooms*. Routledge.

Darvin, R., & Norton, B. (2015). Identity and a Model of Investment in Applied Linguistics. *Annual Review of Applied Linguistics*, 35, 36–56. <https://doi.org/10.1017/S0267190514000191>

García, O., & Wei, L. (2019). *Transspråking Språk, tospråklighet og opplæring*. Cappelen Damm akademisk.

Gibbons, P. (2015). *Scaffolding language, scaffolding learning*. Heinemann.

Kjelaas, I., & van Ommeren, R. (2021). Innlæreridentitet i møte med skolens diskurser om språk og språkopplæring. I *Andrespråklæring hos voksne: Vitenskapelige innsikter og didaktiske refleksjoner*. Cappelen Damm akademisk.

Kjelaas, I., & van Ommeren, R. (2022). *Andrespråksopplæring for nyankomne ungdommer. Tilnærminger for mestring og myndiggjøring*. Fagbokforlaget.

Norton, B. (2013). *Identity and language learning: Extending the conversation* (2.). Multilingual Matters.

Ortega, L. (2019). SLA and the Study of Equitable Multilingualism. *The Modern Language Journal*, 103(S1), 23–38. <https://doi.org/10.1111/modl.12525>